

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 26.02.1993, sp. zn. 7 Co 6/93, ECLI:CZ:VSPH:1993:7.CO.6.1993.1

Číslo: 59/1994

Právní věta: Spory ze smluv o půjčce, uzavřené mezi fyzickými osobami a spořitelnou před 1.1.1992 (před účinností zákonů č. 509/1991 Sb. a č. 513/1991 Sb.), projednávají okresní (obvodní) soudy (§ 9 odst. 1 o.s.ř.)

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 26.02.1993

Spisová značka: 7 Co 6/93

Číslo rozhodnutí: 59

Číslo sešitu: 6-7

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Příslušnost soudu, Příslušnost soudu v civilním řízení věcná, Řízení před soudem, Smlouva o půjčce

Předpisy: 99/1963 Sb. § 9

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 59

Spory ze smluv o půjčce, uzavřené mezi fyzickými osobami a spořitelnou před 1. 1. 1992 (před účinností zákonů č. 509/1991 Sb. a č. 513/1991 Sb.), projednávají okresní (obvodní) soudy (§ 9 odst. 1 o. s. ř.).

(Usnesení Vrchního soudu v Praze z 26. 2.1993, [7 Co 6/93](#))

Žalobou podanou u Krajského soudu v Ústí nad Labem se žalující spořitelna vůči žalovaným domáhala zaplacení částky 2720 Kč s příslušenstvím. Tvrdila, že tato částka představuje nesplacený zůstatek půjčky, kterou poskytla ve výši 3000 Kč prvnímu žalovanému na základě smlouvy o půjčce, uzavřené 2.11.1990; druhý žalovaný ke smlouvě přistoupil jako ručitel.

Krajský soud v Ústí nad Labem usnesením z 27. 7.1992 vyslovil svou věcnou nepřislušnost a rozhodl, že po právní moci usnesení bude věc postoupena Okresnímu soudu v Ústí nad Labem, jako soudu věcně a místně příslušnému. Závěr o nedostatku věcné příslušnosti krajský soud odůvodnil odkazem na ustanovení § 9 odst. 3 o. s. ř., přičemž dovedl, že v dané věci nejde o spor z právních vztahů mezi podnikateli, ani o tzv. absolutní obchod. Za rozhodující považoval to, že smlouva o půjčce byla

uzavřena podle občanského zákoníku, a nikoli podle obchodního zákoníku.

Proti tomuto usnesení se včas odvolal žalovaný G. S. Z obsahu jeho odvolání, v němž žádal, aby ve věci rozhodoval Krajský soud v Ústí nad Labem, vyplýval návrh na takovou změnu napadeného usnesení, při které by odvolací soud rozhodl, že se nevyslovuje věcná nepříslušnost Krajského soudu v Ústí nad Labem.

Vrchní soud v Praze svým usnesením potvrdil usnesení soudu prvního stupně.

Z odůvodnění:

Úprava věcné příslušnosti soudů, jak byla provedena zákonem č. 519/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád, vychází ze zásady, vyjádřené v § 9 odst. 1 o. s. ř., že v prvním stupni jsou příslušné okresní soudy. To platí pro všechny věci, jež podle ustanovení § 7 odst. 1 o. s. ř. náleží do pravomoci soudů (věci vyplývající z občanskoprávních, pracovních, rodinných, družstevních, jakož i z obchodních vztahů). Věcná příslušnost krajských soudů jako soudů prvního stupně je výjimkou z předchozího pravidla; krajské soudy rozhodují jako soudy prvního stupně jen ty věci, které jsou uvedeny v ustanovení § 9 odst. 2 až 4 o. s. ř. Ve věcech obchodních krajské soudy rozhodují spory a věci taxativně vypočtené v ustanovení § 9 odst. 3 a 4 o. s. ř. Zda se spor týká věci obchodní, je třeba – při nedostatku vymezení pojmu „věc obchodní“ v občanském soudním řádu 1) – posoudit se zřetelem k hmotněprávní povaze právního vztahu. Jde tedy o to, zda právní vztah, jehož se spor (řízení) týká, je upraven obchodním právem, což ovšem nelze redukovat na úpravu v obchodním zákoníku. Soudní praxe ostatně zvolila obdobné východisko i při výkladu pojmu „věc občanskoprávní“, který také není vymezen v občanském soudním řádu.

Rozdělení věcné příslušnosti mezi okresní a krajské soudy předpokládá ze strany soudu určitou předběžnou právní kvalifikaci sporu tak, aby mohl dostát své povinnosti, přihlížet k věcné příslušnosti jako k podmínce řízení (§ 103 o. s. ř.). Nemůže ovšem jít o zkoumání, které by nahrazovalo právní posouzení věci soudem v souvislosti s rozhodováním o žalobě. Rámec této předběžné právní kvalifikace je dán tím, že musí být – alespoň v hrubých rysech – zřejmé, o jakou věc jde z hlediska hmotného práva.

V dané věci se spor týká práv a povinností plynoucích pro účastníky ze smlouvy o poskytnutí půjčky, uzavřené v roce 1990, tedy za účinnosti občanského zákoníku (zákona č. 40/1964 Sb.) v tehdy platném znění. Tehdejší úprava pojímala půjčky poskytované peněžními ústavami občanům jako služby (ustanovení § 341 násl. o. z. v tehdy platném znění). Vztah nové právní úpravy, kterou přinesl zákon č. 509/1991 Sb., kterým se mění, doplňuje a upravuje občanský zákoník, účinný od 1.1.1992, k existujícímu právnímu stavu je vyjádřen v přechodném ustanovení § 868 o. z. Podle tohoto ustanovení, není-li dále uvedeno jinak, řídí se ustanoveními zákona č. 509/1991 Sb. i právní vztahy vzniklé před 1.1.1992; vznik těchto právních vztahů, jakož i nároky z nich vzniklé před 1.1.1992 se posuzují podle dosavadních předpisů.

S přihlédnutím k tomuto přechodnému ustanovení je třeba nároky, vzniklé ze smlouvy o půjčce sjednané mezi účastníky (tedy i povinnost platit dohodnuté splátky), posuzovat podle občanského zákoníku ve znění účinném do 31. 12. 1991. To znamená, že je nutno aplikovat již zmíněna ustanovení § 341 a násl. o. z. v tomto znění. Tato předběžná právní kvalifikace sporu nutně vede k závěru, že jde o věc občanskoprávní. K řízení o této věci je proto v prvním stupni příslušný okresní soud (§ 9 odst. 1 o. s. ř.), neboť nejde o žádnou z výjimek stanovených v § 9 odst. 2 o. s. ř.

Při posuzování věcné příslušnosti soudu v dané věci je ostatně nutno poukázat i na souvislost s přechodným ustanovením § 763 odst. 1 obchodního zákoníku, která vylučuje zpětnou účinnost zákona. To znamená, že (odhlédnuto od výjimky ve prospěch smluv o běžném účtu, vkladovém účtu a

smluv o uložení cenných papírů a jiných hodnot) obchodním zákoníkem (zákonem č. 513/1991 Sb.) se řídí pouze právní vztahy, které vznikly ode dne jeho účinnosti.

Spory ze smlouvy o půjčce, uzavřené mezi organizací a občanem podle § 341 násl. o. z. ve znění účinném do 31. 12. 1992, jsou věcmi občanskoprávními ve smyslu ustanovení § 7 odst. 1 o. s. ř.; v těchto věcech jsou k řízení v prvním stupni příslušné okresní soudy (§ 9 odst. 1 o. s. ř.).

Na tomto závěru nemůže ničeho změnit ani poukaz na ustanovení § 43 zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, podle něhož se půjčky poskytnuté bankami podle dosavadních předpisů považují za úvěry podle tohoto zákona. Krajský soud v Ústí nad Labem v této věci odůvodnění svého rozhodnutí správně dovedl, že citované ustanovení zákona o bankách se nikterak nedotýká přechodných ustanovení zákona č. 509/1991 Sb., ani obchodního zákoníku a nelze z něho dovozovat nic, co by mělo vliv na posouzení věcné příslušnosti soudu. Zákon č. 21/1992 Sb. je svou povahou normou, která upravuje podmínky, na základě kterých může právnická osoba působit jako banka. Nemůže upravovat a také neupravuje obsah závazkového vztahu mezi věřitelem a dlužníkem. Smyslem citovaného ustanovení § 43 je (z hlediska vnitřních poměrů zákona o bankách) zajistit stejný režim nakládání s prostředky, které jsou poskytovány v podobě úvěrů, a s prostředky, které dřívější peněžní ústavy (zejména Česká státní spořitelna) poskytly na základě smlouvy o půjčce. Zejména je nutno upozornit na souvislost s ustanovením § 17 odst. 3 zákona č. 21/1992 Sb., které určuje maximální podíl jednotlivé banky na úvěrovém trhu a na sběru vkladů. Ve smyslu ustanovení § 43 tohoto zákona je třeba do stanovené kvóty zahrnout i dřívější půjčky, poskytované peněžními ústavami.

Vycházeje z uvedených závěrů Vrchní soud v Praze potvrdil podle ustanovení § 219 o. s. ř. usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem jako věcně správné.

1) Viz jeho znění se změnami a doplňky vyhlášené pod č. 240/1993 Sb.).